

Krajobrazy przyrodnicze województwa śląskiego

Część II

***Krajobrazy przyrodnicze
województwa śląskiego***

Część II

Na terenie województwa śląskiego wśród obszarów chronionych przeważają parki krajobrazowe, które zajmują powierzchnię 2 296,69 km² (18% powierzchni województwa i 84% obszarów chronionych). Są to:

- Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich,
- Załęczański Park Krajobrazowy,
- Park Krajobrazowy Lasy Nad Górną Liswartą,
- Park Krajobrazowy Orlich Gniazd,
- Park Krajobrazowy Stawki,
- Park Krajobrazowy Beskidu Małego,
- Żywiecki Park Krajobrazowy,
- Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego.

**Park
krajobrazowy -
Cysterskie
Kompozycje
Krajobrazowe
Rud Wielkich**

**Załęczański
Park
Krajobrazowy**

Park Krajobrazowy Lasy Nad Górną Liswartą - Staw na rzece Liswarcie

Park Krajobrazowy Stawki

Park Krajobrazowy Orlich Gniazd

Park Krajobrazowy Beskidu Małego

Żywiecki Park Krajobrazowy

**Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego -
*Malinowska Skała***

Wśród rezerwatów przyrody w największej liczbie reprezentowane są na terenie województwa śląskiego **rezerваты leśne** chroniące najlepiej zachowane fragmenty lasów łęgowych, bukowych, dębowo-grabowych, borów sosnowych i świerkowych. W regionie znajduje się **rezerwat torfowiskowy** – *Rotuz* w okolicy Czechowic-Dziedzic, **rezerваты florystyczne** np. *Ochojec* w Katowicach, *Lasek Miejski nad Olzą*, **krajobrazowe** np.: *Parkowe* i *Smoleń* na terenie Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, **rezerwat wodny** *Wisła* chroniący źródłowy odcinek rzeki, **rezerваты** chroniące zasoby **przyrody nieożywionej**: *Góra Zborów* i *Szachownica* na obszarze Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd, **faunistyczne**: *Jeleniak-Mikuliny* będący miejscem gniazdowania żurawia i *Żubrowisko* w okolicach Pszczyny, utworzony dla ochrony i hodowli żubra.

Rezerwat florystyczny *Ochojec*

Rezerwat
przyrody
Wisła

Siedlisko żurawi w rezerwacie *Jeleniak-Mikuliny*

Rezerwat przyrody nieożywionej *Szachownica*

Rezerwat *Żubrowisko*
w Jankowicach
koło Pszczyny

Obszary chronionego krajobrazu jako samodzielnie istniejące formy zostały utworzone w województwie śląskim dopiero w ostatnich latach. W 1993 r. jako pierwsze objęto ochroną w formie obszaru chronionego krajobrazu kompleks leśny *Dobra-Wilkoszyn* w Jaworznie czy *Górę Zamkową* położoną w Będzinie, którego obszar chroniony obejmuje wzgórze wraz z zamkiem, parkiem i podziemiami.

Obszar Chronionego Krajobrazu *Dobra-Wilkoszyn*

Obszar Chronionego Krajobrazu
Góra Zamkowa, Będzin

Obszary Natura 2000 to najmłodsza z form ochrony przyrody, wprowadzona w 2004 r. w Polsce jako jeden z obowiązków związanych z przystąpieniem naszego kraju do Unii Europejskiej. Obszary Natura 2000 powstają we wszystkich państwach członkowskich tworząc Europejską Sieć Ekologiczną obszarów ochrony Natura 2000. W województwie śląskim obszarem Natura 2000 zostały objęte np.: Beskid Śląski, Żywiecki i Mały, Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie, Stawy Łęczok w powiecie raciborskim.

Stawy Łęczok – Rezerwat Łęczok

Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie

Krajobrazy przyrodnicze województwa śląskiego

W granicach województwa śląskiego za pomniki przyrody uznanych jest kilka tysięcy obiektów. Są to głównie sędziwe drzewa:

- 720-letni dąb szypułkowy rosnący w Porębie w powiecie zawierciańskim,
- 620-letni dąb szypułkowy rosnący na terenie rezerwatu Łęczok w powiecie raciborskim.

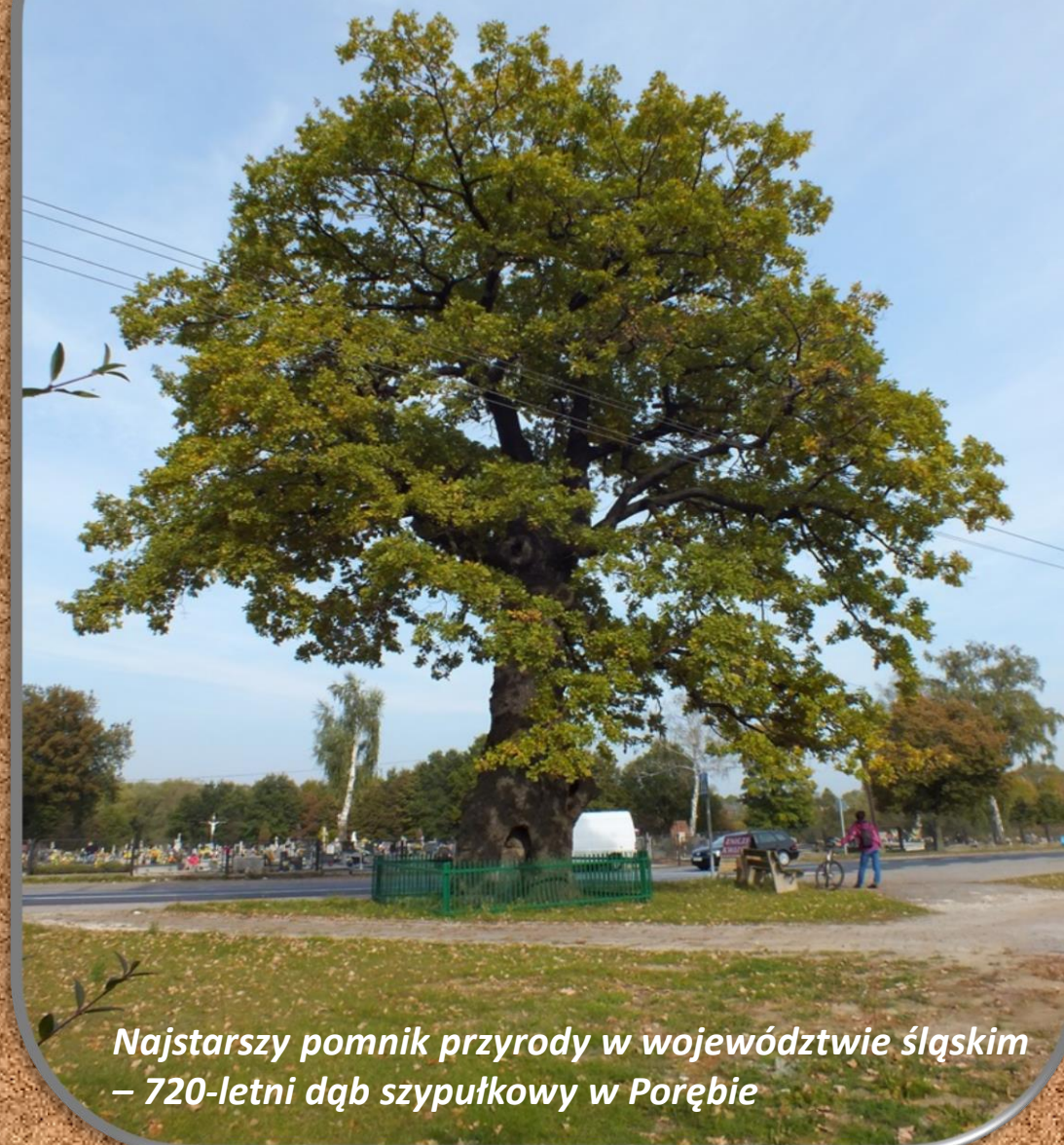
Grupy drzew i aleje:

- Aleja dębowa w Czarnych Dołach koło Pszczyny,
- Aleja lip drobnolistnych w Mieczysku koło Miasteczka Śląskiego.

Powierzchniowy pomnik przyrody Sasanka w Jaworznie – chroniący stanowisko sasanki objętej w Polsce ochroną ścisłą.

Pomniki przyrody nieożywionej:

- Wodospad w Sopotni Wielkiej w gminie Jeleśnia
- Jaskinie: Trzy Kopce i Malinowska położone w Beskidzie Śląskim.

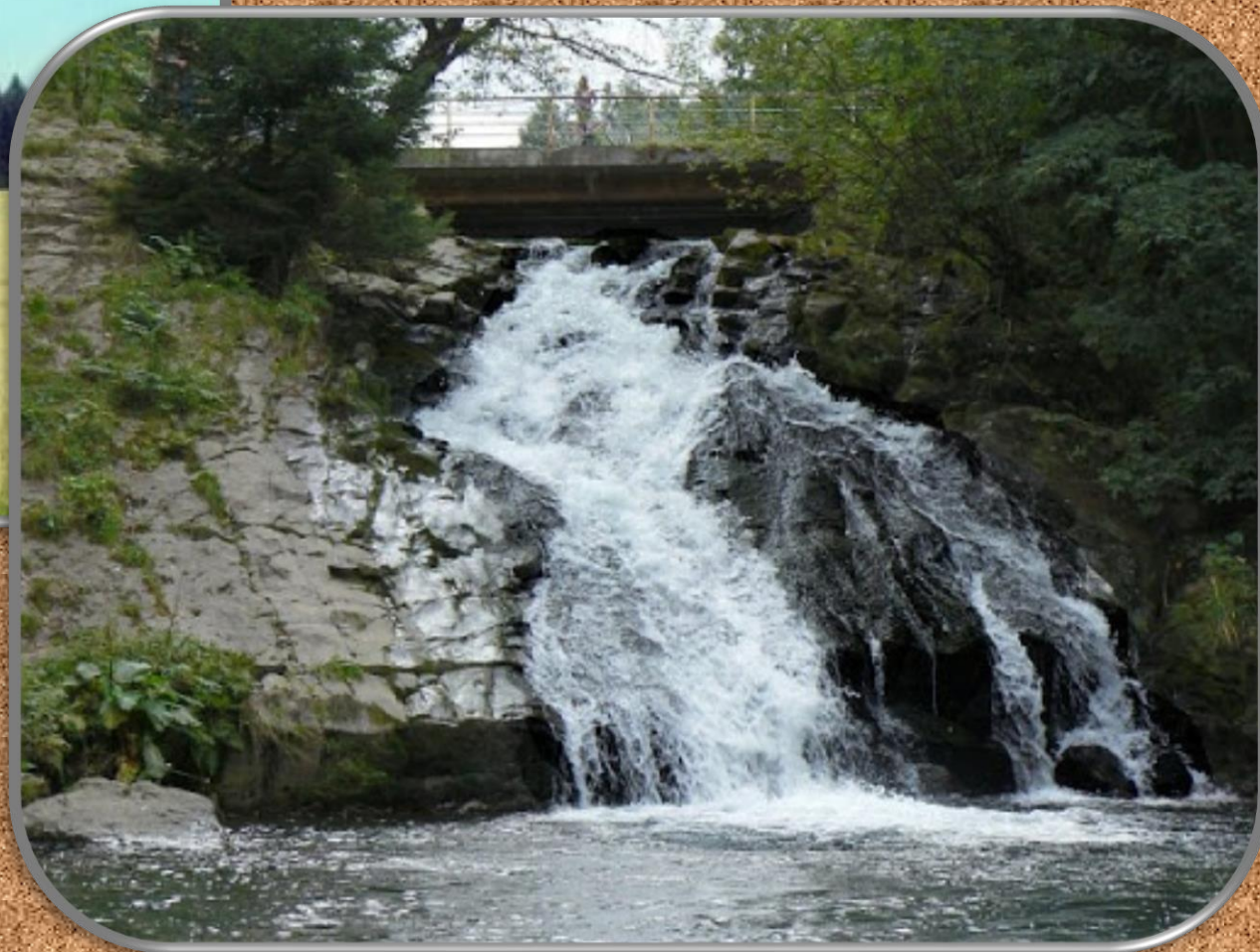

*Najstarszy pomnik przyrody w województwie śląskim
– 720-letni dąb szypułkowy w Porębie*

Powierzchniowy pomnik przyrody *Sasanka* znajduje się na wzniesieniu Soda Góra niedaleko Jaworzna

Wodospad w Sopotni Wielkiej to najwyższy wodospad w Beskidach, a zarazem w województwie śląskim. Mierzy 12 metrów wysokości i uznany jest za pomnik przyrody

W regionie formą ochrony w postaci stanowiska dokumentacyjnego jest objęte m.in.:

- wyrobisko dolomitu Blachówka w Suchej Górze koło Bytomia,
- Jaskinia Wiercica w powiecie myszkowskim,
- Srocza Góra położona na terenie Dąbrowy Górniczej,
- Kamieniołom piaskowców karbońskich w powiecie mikołowskim.

Kamieniołom Blachówka koło Bytomia

**Srocza Góra –
Dąbrowa Górnicza**

Użytki ekologiczne w województwie śląskim to m.in.:

- Góra Tuł w powiecie cieszyńskim,
- Torfowisko w powiecie częstochowskim,
- Pustynia błędowska w powiecie Dąbrowa Górnicza,
- Hala kamieniańska w powiecie żywieckim.

W 2007 r. utworzono na górze Tuł użytek ekologiczny o powierzchni 6,94 ha, celem ochrony łąk storczykowych

Pustynia Błędowska – największy w Polsce obszar lotnych piasków, leżący na pograniczu Wyżyny Śląskiej i Wyżyny Olkuskiej

Wśród Zespołów przyrodniczo-krajobrazowych województwa śląskiego można wyróżnić:

- Wielikąt na terenie powiatu wodzisławskiego,
- Cygański Las na terenie powiatu Bielsko-Biała,
- Park w Reptach i dolina rzeki Dramy w powiecie tarnogórskim,
- Uroczysko Sadowa Góra w powiecie Jaworzno.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy *Wielikąt* obejmuje kompleks stawów hodowlanych wraz z otaczającymi je polami i łąkami

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy *Park w Reptach i dolina rzeki Dramy*

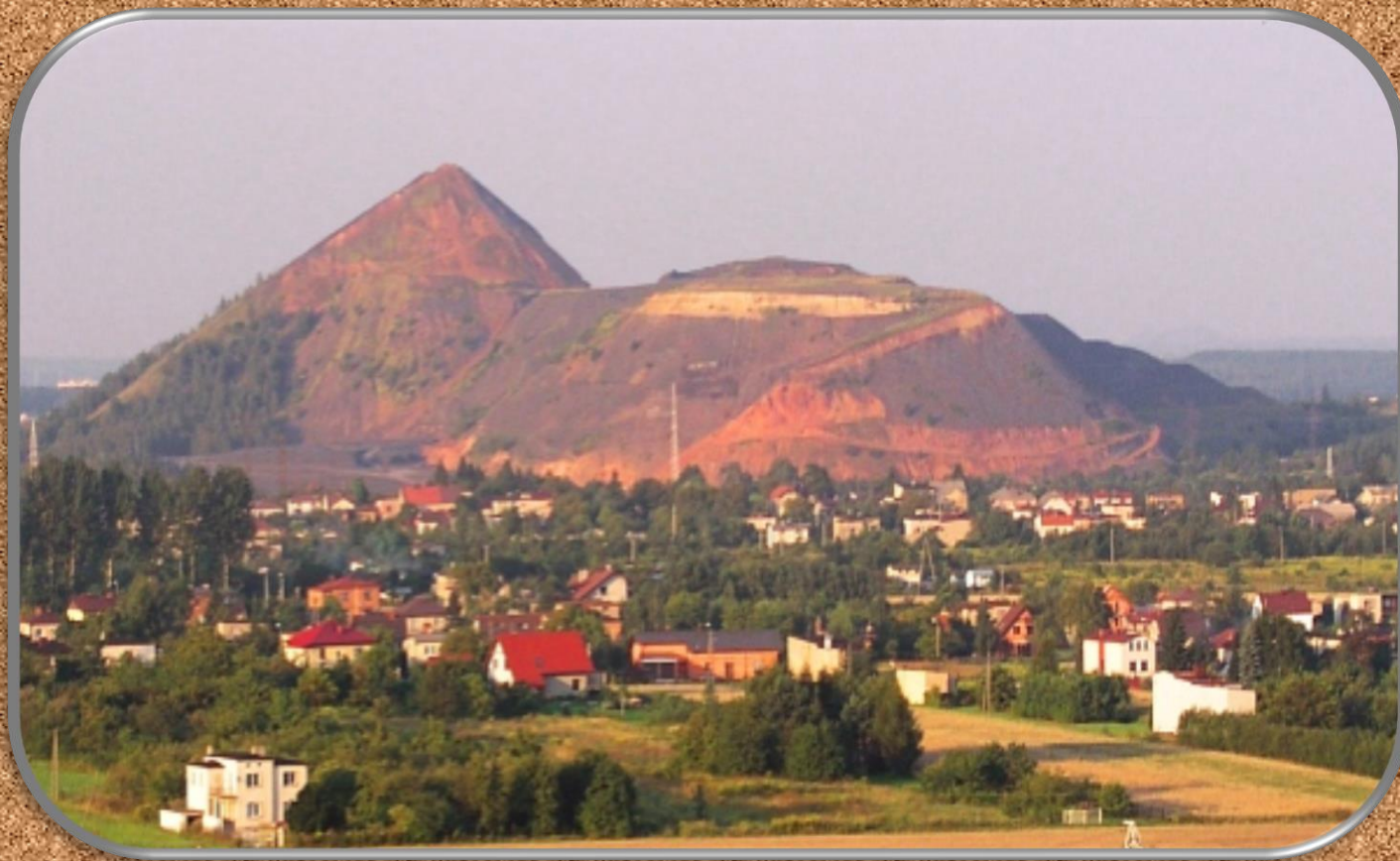

Cygański Las
– w południowej
części Bielska-
Białej

Województwo śląskie charakteryzuje się również największym zagęszczeniem terenów zurbanizowanych i uprzemysłowionych w naszym kraju. Wiąże się to z wielowiekową już działalnością, zwłaszcza przemysłu wydobywczego i hutniczego. W czasach średniowiecza było to wydobywanie i hutnictwo rud cynku i ołowiu, a później od XVIII wieku także górnictwo węgla kamiennego i hutnictwo żelaza.

Wynikiem takiej działalności przemysłowej są tereny silnie zdegradowane. Skażenie w tych rejonach osiąga często wartości niebezpieczne dla ludzi, a także środowiska naturalnego.

W ostatnim dziesięcioleciu rozwój przemysłu został częściowo zahamowany, a nawet w pewnym stopniu uległ likwidacji. Pomimo tego, powierzchnia terenów zurbanizowanych nie uległa zmniejszeniu, a tereny zabudowy przemysłowej i różnego typu zwałowisk, w tym także komunalne wysypiska zajmują nadal ogromne powierzchnie.

Hałda w Rydułtowach – hałda odpadów pokopalnianych w Rydułtowach w powiecie wodzisławskim na Górnym Śląsku. Jest jedną z najwyższych hałd w Europie – od podstawy mierzy ok. 134 metry. Zajmuje powierzchnię 37 hektarów. Jest częściowo pokryta roślinnością. Stanowi dominujący element krajobrazu okolicy.

**Tereny leśne z widoczną degradacją roślinności przy drodze
z Miasteczka Śląskiego do Kalet**

Las wokół Huty cynku w Miasteczku Śląskim

**Toksyczne odpady po działalności przemysłowej Zakładów
Chemicznych w Tarnowskich Górach**

**Proces unieszkodliwiania odpadów wraz z rekultywacją
terenów skażonych przez Zakłady Chemiczne w Tarnowskich
Górach**

Krajobrazy przyrodnicze województwa śląskiego

Krajobrazy przyrodnicze województwa śląskiego nie są jednorodne. Znajdują się tu środowiska leśne i łąkowe, o walorach zbliżonych do naturalnych, a także środowiska przetworzone gospodarczo, zurbanizowane oraz objęte działalnością przemysłową. Te ostatnie w większości są silnie zdegradowane.

Jednocześnie województwo śląskie to enklawy niezwykle bogatej i żywotnej przyrody. Są one przetrwalnikami dawnych środowisk: puszczy górnośląskiej, łąk i zlewni rzek. W przeszłości były one bogactwem tej części Europy. Żywotność przyrody w tych enklawach świadczy o ogromnym, ciągle aktywnym potencjale przyrodniczym.

Naszym obowiązkiem jest ich ochrona jako załączka odnowy przyrodniczej, która powinna nastąpić po osiągnięciu równowagi pomiędzy działalnością człowieka, a zdolnością przyrody do zwalczania jej skutków.

Cieszyńianka wiosenna należy do najrzadszych roślin w Polsce. Dla ochrony jej populacji utworzono Rezerwat *Lasek Miejski nad Olzą*

Bibliografia:

Lasy województwa śląskiego: wczoraj, dziś, jutro / red. Stanisław Wika. Krzeszowice, Wydawnictwo Kubajak 1999.

Osobliwości przyrodnicze województwa śląskiego / red. Wiesław Włoch. Katowice, Górnośląska Oficyna Wydawnicza 1999.

Rezerваты przyrody województwa katowickiego / red. Wojciech Beblo, Stanisław Wika. Kraków, Wydawnictwo Planta 1995.

Netografia:

<https://www.slaskie.pl/content/strategia-rozwoju-wojewodztwa-slaskiego-slaskie-2030>

<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

<https://geosilesia.eu/budowa-geologiczna-wojewodztwa-slaskiego>

<https://podroze.onet.pl/polska/beskid-slaski-gory-narty-i-kurorty/ky0rfeh>

<https://slaskie.travel/article/855057/beskid-maly-propozycje-tras-szczyty-zdjecia>

https://www.researchgate.net/figure/Widok-z-Skoczowa-Pogorze-Slaskie-na-Beskid-Slaski-i-Beskid-Maly-po-lewej-Fot_fig1_321367839

<https://podroze.polskieszlaki.pl/wasze-podroze/5474,pogorze-slaskie-cieszyn>

<http://edus.ibrbs.pl/ze-szczytow-gor-ku-nizinom/>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Wy%C5%BCyna_Krakowsko-Cz%C4%99stochowska

<http://mytravelblog.com.pl/ogrodzieniec-atrakcje/>

https://pl.wikipedia.org/wiki/G%C3%B3ra_Janowskiego

http://www.polskiekrajobrazy.pl/Galerie/1787:Kotlina_Oswiecimska/117524:Jesien_nad_Sola.html

http://www.polskiekrajobrazy.pl/Galerie/2520:Kotlina_Raciborska/189566:Pola_w_kotlinie_Raciborskiej.html

<https://www.ekologia.pl/wiedza/slovniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/park-krajobrazowy>

<https://www.ekologia.pl/wiedza/slovniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/rezerwat-przyrody>

<https://www.ekologia.pl/wiedza/slovniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/obszary-chronionego-krajobrazu>

<https://www.ekologia.pl/wiedza/slovniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/obszar-natura-2000>

<https://www.ekologia.pl/wiedza/slovniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/pomnik-przyrody>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Stanowisko_dokumentacyjne

https://pl.tripadvisor.com/Attraction_Review-g2290744-d2268001-Reviews-Cistercian_Abbey_of_Rudy-Rudy_Silesia_Province_Southern_Poland.html#photos;aggregationId=101&albumid=101&filter=7&ff=72343320

http://www.kultura.lodz.pl/pl/cms/artykuly/przyroda/parki_i_rezerwaty/zpk

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1e/Staw_Lis%C3%B3w.jpg

https://pl.wikipedia.org/wiki/U%C5%BCytek_ekologiczny

https://www.google.com/search?q=park+krajobrazowy+orlich+gniazd&source=lmns&bih=912&biw=1920&hl=pl&sa=X&ved=2ahUKEwjdyPqcz7uAhXTtioKHVnhCC4Q_AUoAHoECAEQAA

<http://www.peuk.fiiz.pl/pl/poi/8259>

<https://gorypolskie.eu/przyroda/225-park-krajobrazowy-beskidu-malego>

<https://www.zpk.com.pl/parki-krajobrazowe/park-krajobrazowy-beskidu-slaskiego>

https://www.google.com/search?q=%C5%BCywiecki+park+krajobrazowy&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjyi6bX1b7uAhXUAhAIHYF6DTEQ_AUoAnoECACQBA&biw=1920&bih=912#imgsrc=xQVnYqyCEvEdFM

https://katowice.katowice.lasy.gov.pl/rezerwat-ochojec/-/asset_publisher/1M8a/content/rezerwat-ochojec/pop_up?_101_INSTANCE_1M8a_viewMode=print&_101_INSTANCE_1M8a_languageId=pl_PL

<http://gornawisla.blogspot.com/2013/09/blog-post.html>

<https://czestochowa.wyborcza.pl/czestochowa/7,48725,25547855,za-unijne-pieniadze-nadlesnictwo-koszecin-uratuje-siedlisko.html>

<https://szlakiwpolsce.pl/rezerwat-szachownica/>

https://pl.wikipedia.org/wiki/Obszar_Chronionego_Krajobrazu_%E2%80%99EG%C3%B3ra_Zamkowa%E2%80%99D#/media/Plik:Bn-ock.jpg

<https://silesia.travel/poi/3904/podziemna-tarnogorsko-bytomskie>

<https://www.malypodroznik.pl/?p=7504>

<http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/34265,poreba-dab-bartek-z-poreby.html>

<https://www.polskieszlaki.pl/rezerwat-sasanka-w-jaworznie.htm>

<http://www.garneki.pl/leopolis/2727358/wodospad-w-sopotni-wielkiej>

<https://www.polskieszlaki.pl/kamieniolom-blachowka.htm>

<https://www.dabrowa-gornicza.pl/galerie/srocza-gora-i-jej-ciekawostki/>

<https://www.polskieszlaki.pl/pustynia-bledowska.htm>

<https://pl.wikipedia.org/wiki/Tu%C5%82#/media/Plik:Tul-g%C3%B3ra.JPG>

<https://www.tenpieknyswiat.pl/2008/10/27/wielikat>

http://www.historia.beskidia.pl/4145_bielsko_-_biala_rodzime_krajobrazy_cyganski_las_ii_polana_studzienek_status_quo_ante_i_post_ante_stare_zdjecie.html

https://gwarek.com.pl/pl/679_ekologia-z-zyskiem/27470_park-z-dolina-dramy-przyrodniczo-najcenniejszy-w-tarnowskich-gorach.html

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ha%C5%82da_w_Rydu%C5%82towach

https://gwarek.com.pl/pl/11_wiadomosci/13503_dlaczego-w-miasteczku-slaskim-umieraja-drzewa.html

https://gwarek.com.pl/pl/11_wiadomosci/27730_zaklady-chemiczne-bomba-ekologiczna-tyka-a-spory-sadowe-trwaja.html

<https://www.dobrepole.pl/products/4815/hacquetia-epipactis>